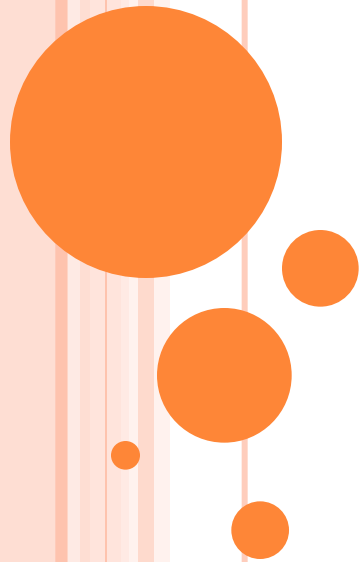

AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ – REHABILITÁCIÓS ÁLLAPOT FELMÉRÉS

Dr. Péley Iván

HABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓ

- Habit – have – haben = képes, bír, birtokol valamit
- A fejlődési rendellenesség miatt hiányzó képességek kialakítása (Pető v. Dévény) – **habilitáció**
- A szervezetet ért valamilyen károsodás miatt elvesztett képességek újra kialakítása - **rehabilitáció**

HABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓ

- WHO DEFINÍCIÓ(1988):
- „A rehabilitáció célja, hogy minden eszköz felhasználásával csökkentse a fennálló fogyatékoság és rokkantság hátrányos következményeit és képessé tegye a fogyatékosággal élő személyeket a legoptimálisabb szociális integrációra”

HABILITÁCIÓ – REHABILITÁCIÓ – FOGYATÉKOSSÁG

A fogyatékoság nem csak a fogyatékos személy által átélt, **belső** tapasztalatból származik, hanem létezik egy úgynevezett „**külső (társadalmi) korlátozottság**”, vagy inkább korlátozás, amely az adott személy környezetének oldaláról érkezik. Vagyis, nem (csak) az egyén, hanem a társadalom felelőssége is a fogyatékoság kezelése, **mivel gyakran nem is az állapot, hanem a közeg, a környezet tesz fogyatékosá.**

HOGYAN TOVÁBB? – KI A „FOGYATÉKOS”?

AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓS ÁLLAPOT FELMÉRÉS

- **Az egészség károsodás, a megváltozott aktivitás, tevékenység és részvétel fogalmai.**
- Az orvosi rehabilitáció céljai.
- Az orvosi rehabilitáció folyamata – a funkcionális állapot felmérése, értékelése, követése.
- Az orvosi rehabilitáció szerepe, helye a gyógyítás folyamatában.

WHO MEGHATÁROZÁSOK (1980)

- Károsodás – impairment: a szervezet *biológiai működés* zavara
- Az aktivitás, tevékenység megváltozása (csökkenése) – disability: a speciális *emberi funkciók* zavara – (Fogyatékoság)
- A részvétel megváltozása (korlátozottsága) – handicap: az embernek, mint társadalmi lénynek a *társadalmi szerepeiben*, funkcióiban bekövetkezett zavara – (Rokkantság)

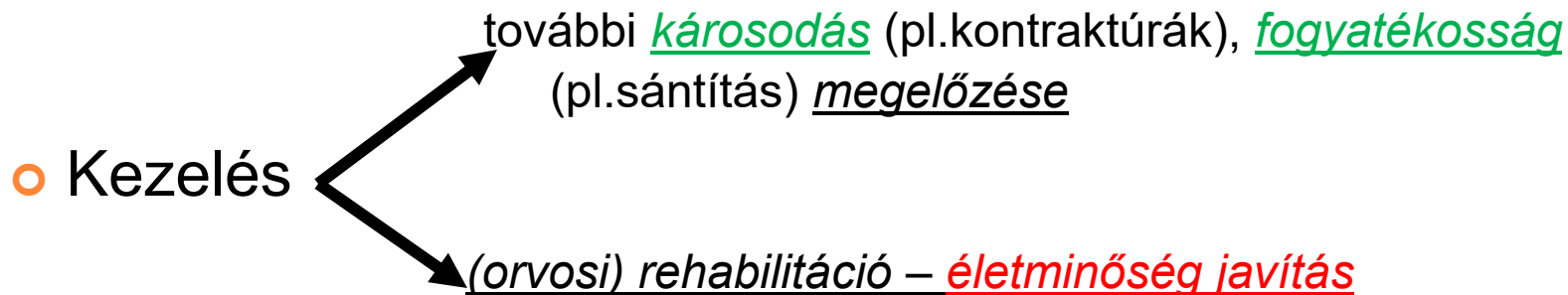
AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓS ÁLLAPOT FELMÉRÉS

- Az egészség károsodás, a megváltozott aktivitás, tevékenység és részvétel fogalmai.
- **Az orvosi rehabilitáció céljai.**
- Az orvosi rehabilitáció folyamata – a funkcionális állapot felmérése, értékelése, követése.
- Az orvosi rehabilitáció szerepe, helye a gyógyítás folyamatában.

AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ CÉLJAI

- Károsodások, fogyatékoságok kórismézése
- A megmaradt képességek felmérése

AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓS ÁLLAPOT FELMÉRÉS

- Az egészség károsodás, a megváltozott aktivitás, tevékenység és részvétel fogalmai.
- Az orvosi rehabilitáció céljai.
- **Az orvosi rehabilitáció folyamata – a funkcionális állapot felmérése, értékelése, követése.**
- Az orvosi rehabilitáció szerepe, helye a gyógyítás folyamatában.

AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ FOLYAMATA

- **Teljes körű állapotfelmérés**
- **Az elérhető célok meghatározása – cél kitűzések**
- **Rehabilitációs terv készítése**
- **Rendszeres revízió – szükség esetén módosítás**
- **Az intézeti keretek között elérhető reális célok elérése – a beteg elbocsájtása**
- **Adaptáció az otthoni környezethez, szükség esetén a fejlesztések folytatása (gyógytorna, logopédia stb.)**

TELJES KÖRŰ ÁLLAPOTFELMÉRÉS

- **Általános anamnézis + családi, lakhatási – szociális – körülmények, képzettség – foglalkozás, életmód – sport, hobby stb.**
- **Általános belgyógyászati, neurológiai, mozgásszervi státusz és szükség esetén egyéb speciális vizsgálatok, pl. szemészet, F.O.G. stb.**
- **Speciális állapot felmérés, melynek a célja a mindennapi élethez szükséges aktivitás – activity of daily living (ADL) – megváltozásának, korlátozottságnak a meghatározása.**

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS - ADL

- Általánosan használt tesztek, skálák:
- Barthel index
- FIM – Functional Independence Measure –
Funkcionális Függetlenség Mértéke
- FNO (ICF) – a Funkciók Nemzetközi
Osztályozása (International Classification of
Functioning)

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS - ADL

- **Barthel index:**

- **Az önellátás mérésére tíz élettevékenységet vizsgál:**

(1) járás, (2) lépcsőn járás, (3) étkezés, (4) személyes toalett, (5) WC használat, (6) fürdés, (7) öltözködés, (8) átszállás kerekesszékbe, (9) vizeletszabályozás, (10) székletszabályozás.

Egy-egy tevékenységre öt pontonként 0-15 pont, összesen 100 pont adható.

Előnye, hogy könnyen használható, validált, megbízható módszer.

Hátránya, hogy nem mutatja ki a kognitív zavarok okozta önellátási elégtelenségeket.

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS - ADL

- **FIM – Functional Independence Measure –
Funkcionális Függetlenség Mértéke:**

A FIM skálával az a külső segítség mérhető, összehasonlítható, amire fogyatékosná vált embernek szüksége van mindennapi élet alapvető tevékenységeinek ellátásához.

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS - ADL

- **FIM**: A 18 vizsgált tevékenységből 13 a különböző motoros tevékenységekre irányul.
- Az 1-6. kérdés az étkezéshez, tisztálkodáshoz-fürdéshez, öltözködéshez, toaletthigiéniéhez szükséges segítség mértékére kíváncsi.
- A 7-8. kérdések a vizelet- és széklettartást, a
- 9-11. kérdések a mobilitást – transzferek használatát, a
- 12-13. kérdések a járást – kerekesszék használatot – mérik fel, a
- 14-15. kérdések a kommunikációt (megértés, önkifejezés), a 16-18. kérdések a szociális képességeket (szociális együttműködés, probléma megoldás, emlékezés) vizsgálják.

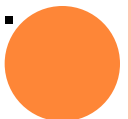
SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS - ADL

- **FIM:**
- **A hét pontos skálán a 7-6 pont az önállóságot és/vagy a függetlenséget jelenti, az**
- **5-4-3 pontok a függőség különböző mértékeit jelölik, a**
- **2-1 pontok a teljes függőségre utalnak.**
- **A FIM adatlap kitöltése időigényes, pontossága, értékelhetősége nagymértékben függ a beteg állapotának ismeretétől és a vizsgáló szakmai tapasztalatától.**

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS - ADL

- FNO (ICF) – a Funkciók Nemzetközi Osztályozása (International Classification of Functioning):
- FNO egy rendezett kódolási séma alapján lehetővé teszi a fogyatékos állapotok tudományos értékű felmérését és összehasonlíthatóságát. **A struktúrák, a funkciók károsodása mellett a tevékenység – részvétel és a környezet összefüggéseit kategorizálja, hozzárendelve a súlyosság mértékét.** Az FNO hátránya, hogy statikus és statisztikus, így a beteg állapotváltozásának nyomon követésére nem annyira alkalmas.

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS

- Az értelmi funkciók vizsgálatára leggyakrabban a

Minimal Mental State (MMS) gyors kognitív tesztet használnak.

Előnye, hogy gyorsan – kb. 10 perc alatt – különösebb előképzettség nélkül bárki fel tudja venni.

Egyszerűsége miatt kicsi a tévesztés, pontatlanság lehetősége, hátránya, hogy kevésbé szenzitív.

Tovább fejlesztett változata az **Addenbrook's Kognitív Vizsgálat**, mely szenzitívebb és specifikusabb a demenciák elkülönítésére.

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS

- A nyelvi zavarok (afáziák) felmérésére leggyakrabban a **Western Aphasia tesztet (WAB** – Western Aphasia Battery) használják – logopédus.
- A lelki zavarok, depresszió felmérésére rendszerint a **Beck-féle depressziós kérdőív** – BDI vagy **Hamilton Depressziós Skála** – HDS használható – pszichológus, pszichiáter.

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS

- **Izomerő a MRC (Medical Research Council) Skála szerint:**
- **5 – Teljes izomerő totál ellenállással szemben**
- **4 – Csökkent izomerő, mozgások mérsékelt ellenállással szemben.**
- **3 – Izomerő csak a gravitációval szemben képes mozgatni az ízületeket, ellenállással szemben már nem.**
- **2 – Csekély izomerő csak a gravitáció kiiktatása mellett képes mozgatni.**
- **1 – Csekély mozgás, ill. rángások észlelhetőek csak.**
- **0 – Nincs mozgás.**

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS

- **Módosított Ashworth Skála:**
- **0 - Nincs izomtónus fokozódás**
- **1 – Enyhe izomtónus fokozódás, mely a mozgás indításakor jelentkezik és oldódik vagy minimális ellenállás formájában észlelhető a hajlítás-nyújtás véghelyzetében.**
- **1+ - Enyhe izomtónus fokozódás, mely a mozgás indításakor jelentkezik és minimális ellenállás észlelhető a mozgásterjedelem kevesebb, mint felénél.**
- **2 - Megnövekedett tónusfokozódás, ill. ellenállás növekedésin az ízületi mozgásterjedelem jelentős részében vagy egészében, de a passzív mozgások könnyen kivitelezhetőek.**
- **3 Jelentős izomtónus fokozódás, a passzív mozgatás nehéz.**
- **4 Az érintett végtag, végtagrész flexióban vagy extenzióban merev.**

SPECIÁLIS ÁLLAPOTFELMÉRÉS

- American Spinal Injury Association (ASIA) score:
- (A) – teljes gerincvelői harántsérülés, teljes érzés és mozgáskiesés, az S4-S5 szegmentumban sem maradt érzés.
- (B) – részleges gerincvelő sérülés, akaratlagos izommozgás nincs, az S4-S5 szegmentum maradtak érzések.
- (C – részleges gerincvelő sérülés, vannak akaratlagos mozgások a sérült szegmentum alatt, azonban a kulcsizmok több, mint a felének az ereje kevesebb, mint hármas.
- D – részleges gerincvelő sérülés, akaratlagos mozgások a sérült szegmentum alatt, a kulcsizmok több, mint fele hármasnál erősebb.
- E – Nem található motoros és szenzoros eltérés.

AZ ELÉRHETŐ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

- **A beteg állapotához, lehetőségeihez, a család reális elvárásaihoz adaptált célok meghatározása.**
- **Célszerű kevesebbet ígérni a betegnek, ill. a családjának az elérhető célból.**
- **Elérhető és elért célok pozitív hatásúak, motiválók.**
- **A kudarc deprimál, rontja a motivációt.**
- **Jó állapotfelmérés – reális célok – az elérhető legjobb rehabilitációs eredmények.**
- **„Optimista a hiányos információkkal rendelkező pesszimista!”**

REHABILITÁCIÓS TERV

- **Állapotfelmérés – célok meghatározása – terv készítése a végrehajtáshoz.**
- **A rehabilitációs terv alapján végzett team munka folyamatos nyomon követése szükséges – team megbeszélés.**
- **Az elért eredmények, vagy az eredménytelenség függvényében az elérhető célok korrigálása és a rehabilitációs terv módosítása szükséges.**

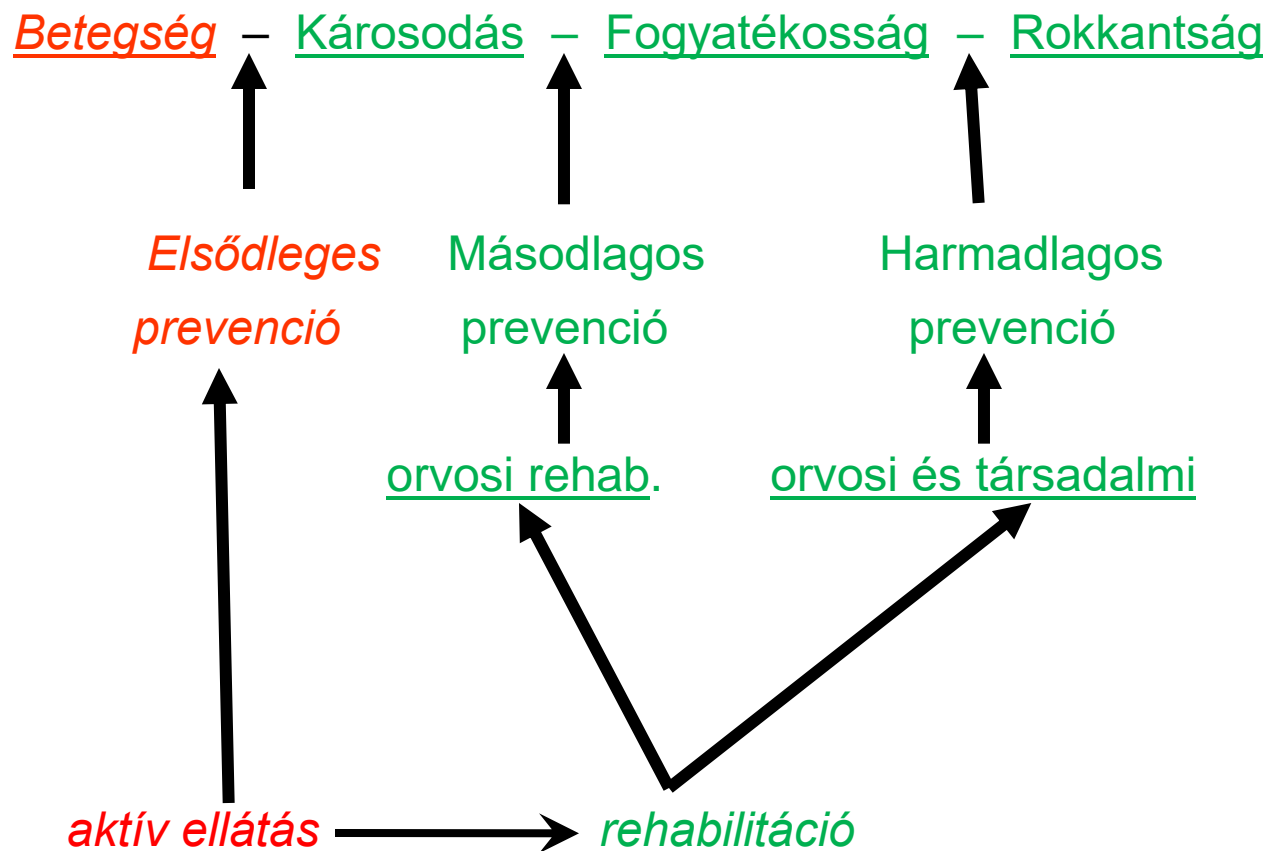

AZ ORVOSI REHABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓS ÁLLAPOT FELMÉRÉS

- Az egészség károsodás, a megváltozott aktivitás és tevékenység összefüggései a rehabilitációs folyamatban.
- Az orvosi rehabilitáció lehetőségei.
- Funkcionális állapot felmérése, értékelése, követése (mozgás, kommunikáció, viselkedés, önellátás, mindennapi élettevékenységekben akadályozottság).
- **Az orvosi rehabilitáció helye és szerepe a gyógyítás folyamatában.**

ORVOSI REHABILITÁCIÓ - REHABILITÁCIÓ

PÉLDÁK A TESTKÖZELI ÉS TEST TÁVOLI SEGÉDESZKÖZÖKRE

Langensteinbach

Langensteinbach

Langensteinbach

C-leg

Aktív kerekesszék

Elektromos állítósék

tsch GmbH
VO und V-Trak
trieb Deutschland
12-74081 Heilbronn
metsch-heilbronn.de

LEVO

LEVO

LEVO

easy
ippocamper

When your **camper**
becomes accessible

im Haus und **Wohnmobil**

„Az életben a hátrányos helyzet csak akkor hátrány, ha annak fogod fel.”
(kínai közmondás)

